

УДК 904:726(477.83)

**ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ УРОЧИЩА
ОЛЕНИН ПАРК НА ТЕРИТОРІЇ ПЛІСНЕСЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО
КОМПЛЕКСУ В 2012 р.**

М. А. Филипчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, e-mail: archeofilip@ukr.net*

Висвітлено основні результати дослідження західної частини урочища Оленин Парк. Об'єкти та рухомий матеріал подано з позиції мікростратиграфічних спостережень. Охарактеризовано виявлені конструкції оборонних, житлових та культових споруд, а також час їхнього функціонування в зазначеній частині городища.

Ключові слова: Пліснеський археологічний комплекс, Пліснеськ, Оленин Парк, культові споруди.

У 2012 р. було продовжено вивчення західної частини урочища Оленин Парк (рис. 1, 2)*. Відносна збереженість цієї частини археологічного комплексу зумовлена низкою факторів, серед яких особливе місце займає відсутність значного антропогенного впливу, а також характер ґрунтів і рослинного покриву. Такий стан справ найбільш яскраво простежується на збереженості оборонних споруд, особливо тих, які сьогодні є під залісненими масивами. Не є винятком у цьому плані і західна частина урочища Оленин Парк. Тому, будь-які попередні висновки щодо розвитку забудови в урочищі Оленин Парк неможливі без ґрунтового аналізу захисних споруд і з'ясування їхнього відношення до укріпленої території. Джерельна база, сформована нашими попередниками, не давала вагомих підстав висвітлювати функцію цієї частини пам'ятки [1. С. 22–25; 20. С. 9; 21. С. 5; 22. 27–29; 23. 87–99].

У 2007 та 2009–2012 рр. в урочищі Оленин Парк на ділянці 554 м² у нижній частині культурного шару, яку слід віднести до кінця VII–X ст., відкрито залишки фундаментів язичницького храму [10. С. 1–9, 26–29, 39–40, 45–48, 53–57, 100–101; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 17. С. 172–200], будинків-контин жерців [10. 26–29, 45–48, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 16. С. 62–95; 17. С. 172–200; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208], “жертвовного поясу” [13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 16. С. 62–95;

© Филипчук М., 2013

---

*Роботи здійснювалися в рамках вивчення планувальної структури культового місця у межах городища полісного типу VIII–X ст. на території Пліснеського археологічного комплексу. Див.: [10. С. 1–9, 26–29, 39–40, 45–48, 53–57, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 16. С. 62–95; 17. С. 172–200; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208].

17. С. 172–200; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208], інших об'єктів культового призначення кінця VII–X ст. [10. С. 26–29, 45–48, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 16. С. 62–95; 17. С. 172–200; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208], оборонної лінії середини – другої половини X ст. [10. С. 26–29, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208], а у верхній, що датується XI – серединою XIII ст., – рештки культових [10. С. 26–29, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208], оборонних [10. С. 26–29, 100–101; 11. С. 3–21; 12. С. 130–176; 13. С. 20–28, 61–70, 76–93; 14. С. 135–169; 15; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 197–208] та житлового-господарських об'єктів [11. С. 3–21; 12. С. 150–160; 13. С. 21–22, 63–67, 79–83; 14. С. 135–169; 15. С. 6–9, 46–50, 98–102, 153–158; 18. С. 21–35, 84–100, 170–196; 19. С. 120–127, 147–154, 19. С. 120–122, 148–149, 192–194]. Усі розкопи, закладені нами в південній частині урочища Оленин Парк, знаходяться в межах єдиної сітки квадратів, відносно розкопу 2007 р. Ділянки, відкриті у попередні роки, розмежовані контрольними профілями.

Розкоп II закладено західніше розкопу III 2011 р. (див. рис. 2). Його площа становила 36 м². У зв'язку із незначною товщиною та специфікою культурного шару, сформованого майже за чотири століття, під час польових пошукових робіт зняття прошарків ґрунту проводилося шляхом зачистки сапками, мастерками, ножами та іншим спеціальними інструментами, на глибину, що не перевищувала 0,01 м. Після кожної такої зачистки, у найбільш важливих місцях проводилася фотофіксація планіграфії дециметровою сіткою (1 м²), а через кожні п'ять операцій – фотофіксації підлягала ділянка всього розкопу. Аналогічним чином здійснювався дубляж-фіксація контрольних профілів. Нумерація квадратів проходила з півдня на північ (рис. 3–9).

Об'єкт № 1 (оборонна споруда № 1) виявлено у південній частині розкопу (кв. 9'–11' Г–Д) на глибині 0,15–0,30 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 3–4). Він представлений ґрунтовою платформою, насипаною із шару чорних гумусних суглинків, рештками кам'яної кладки, шириною 0,7–1,0 м і глибиною до 0,2 м, та двома стовповими ямками, діаметром 0,2–0,3 м. Виявлена довжина кладки сягає 4,5 м, а відстань між ямками – 3,5 м. Зараз, поки що важко судити про остаточні параметри цієї оборонної споруди, хоча її ширина могла сягати 3,2 м. Підтвердженням висловленому може слугувати низка стовпових ямок, відкритих вздовж південно-східної сторони об'єкта № 2. У чорному гумусному заповненні цього об'єкта віднайдено уламки керамічного посуду, зокрема кухонних горщиків. Для верхніх частин цього посуду притаманні валикоподібні та карнизоподібні викінчення вінець, які переходили в коротку шийку та опуклі плічка. Максимальне розширення посуду припадає на 4/5 їхньої висоти. Тому горщики мають приземистий вигляд. У текстурі керамічного тіста домінує суглинниста, добре відмулена маса. Випал редукований. Окремі фрагменти

прикрашено білою фарбою та рифленим лінійним орнаментом. Подібний посуд масово поширений з середини XII до середини XIII ст. (рис. 10, 3–5).

Охарактеризована оборонна споруда є найпізнішою: її рештки перекривають інші об'єкти в розкопі II, які датуються ранішим часом. До того ж, вона є продовженням об'єкта № 1 з розкопу III 2011 р. у західному напрямку.

Об'єкт № 2 (наземна житлова споруда) виявлено в північній частині розкопу (кв. 9'–11' Д–Е) на глибині 0,25–0,30 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 4). Його заповнення (товщиною 0,10–0,15 м) було виражене прошарком чорного гумусного ґрунту з включеннями вимазки, попелу, вугілля, каміння та фрагментів керамічного посуду. Абрис залишків простежувалися слабо. Верхню межу, у вигляді завалу каміння зафіксовано на глибині 0,2 м, а нижню – на 0,35 м від рівня сучасної поверхні. Рівень тогочасної поверхні та глибина котловану дозволяє віднести цей об'єкт до наземного типу. Північно-західна частина споруди виявилась за межами розкопу. Конфігурація та параметри збережених залишків дають підстави частково встановити розміри південної, повністю – східної та частково – північної сторін, що відповідно сягали 3,4×2,6×1,3–? м. Швидше за все, споруда була зрубною, оскільки стовпових ямок, які б мали безпосереднє відношення до неї, не віднайдено. Земляна долівка збереглася у вигляді утрамбованого прошарку чорних гумусних суглинків, вкритих вугіллям та попелом, товщиною до 0,5–1,0 см. Решток опалювального пристрою не виявлено. У заповненні споруди віднайдено фрагменти кружального посуду: верхні частини, боковини та денця кухонних горщиків. У більшості випадків вінця були манжетоподібні, карнизоподібні, рідше – заокруглені. Найбільше розширення тулуба припадає на 3/4 висоти горщиків. Вироби виготовлено з легкосуглинкового керамічного тіста. Для них притаманний редукований спосіб випалу, який поза всякими сумнівами, проходив у гончарних печах. На окремих посудинах в межах вінець, шийки та плічок спостерігається рифлений лінійний орнамент (рис. 10, 1–2, 6–10). В цілому, для такого посуду характерні приземисті форми. Текстура керамічного тіста, елементи технології випалу, форма та орнаментация дають підстави віднести ці артефакти до кінця XII – початку XIII ст.

Поряд із керамічним посудом віднайдено: пряслице з рожевого сланцю (фото 1, 2); бурштинову намистинку (див. фото 1, 4); керамічну намистину, вкриту поливою (див. фото 1, 5); кістяну намистинку? (див. фото 1, 6); свинцеві пломби (див. фото 1, 7–8); фрагмент вінець скляної посудини (див. фото 1, 9); фрагмент скляного браслета (див. фото 1, 10); верхню частину висячого замка (фото 2, 1); ключ до висячого замка (див. фото 2, 2); вістря втульчатої стріли (див. фото 2, 3), писало (див. фото 2, 5) та ручку амфори (див. фото 2, 7). Стратиграфія об'єкта та віднайдений у ньому рухомий матеріал дають підстави віднести цю споруду до кінця XII – початку XIII ст. До того ж, вона частково перекриває наземну будівлю ранішого часу (**об'єкт № 3**).

Об'єкт № 3 виявлено у східній частині розкопу (кв. 9'–10' Г–Д) на глибині 0,35–0,40 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 4). Від цього об'єкта збереглася кам'яна площадка, викладена з середнього вапнякового і пісковико-

вого каміння в нижній частині темно-сірих гумусних суглинків. Чимало каміння зазнало дії вогню. Ширина збереженої частини об'єкта сягає 1,85 м. Зауважимо, що її поширення на захід продовжується саме в тому напрямку, де в розкопі III (2011 р.) на тій же глибині виявлено аналогічні залишки. Поза всякими сумнівами, це рештки одного об'єкта. Важливо зазначити, що з південної сторони добре простежуються залишки передньої (зовнішньої) стіни. В сірому гумусному заповненні між камінням і безпосередньо на кладці виявлено уламки кухонних горщиків. Текстура керамічного тіста кружального посуду складається з суглинкової основи та велико- і середньозернистого піску, який добре проступає на поверхні стінок. Випал цеглястого та світло-коричневого забарвлення. Профілювання верхніх частин кухонних горщиків характеризується плавним переходом від шийки до манжетоподібних вінець. Наведені ознаки та стратиграфічні дані дають підстави віднести ці уламки посуду, а разом з ним об'єкт № 3 до кінця X – початку XI ст. [6. 110–131; 9. С. 68–135]. На нашу думку, ця споруда мала культове призначення. Вона дуже подібна на довгі будинки-контини.

В північно-східній частині розкопу об'єкт №3 перекриває об'єкт № 4, а в північній – об'єкт № 5.

Об'єкт № 4 (вал з наземною прибудовою) простягався по периметру стрімкого схилу з південної сторони (кв. 9'-11' Г-Е) під залишками об'єкта № 1 на глибині 0,75–0,80 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 5). Вал представлений лінзоподібним в січенні насипом, сформованим з перевідкладених лесових і опідзолених ґрунтів, а також поодинокого каміння, котре часто зустрічається в основі, але не складає якихось конструкцій. Його збережена висота сягає 0,6 м, а ширина основи – 3,5 м. З північної сторони він органічно поєднується з наземною прибудовою, яка представлена заглибленням (товщиною від 0,6 м до 1 м), що заповнене темно-сірими гумусними суглинками, насиченими вугіллям, глиняною вимазкою, а ближче до долівки – попелом. Долівка була злегка утрамбована і вкрита вугликами. Збережена ширина споруди становить 3,4 м. В північній частині вона частково поруйнована об'єктами № 2 і № 3, а з південної сторони, на межі із земляним насипом, подекуди збереглися фрагменти горілих плах та перепалений поблизу них ґрунт. На нашу думку, – це залишки передньої стіни оборонної будівлі.

У західній частині розкопу (кв. 6'Б), поблизу долівки споруди, віднайдено декілька фрагментів кружальних кухонних горщиків. Текстура керамічного тіста складається з суглинкової основи і домішок середньозернистого піску. Випал виробів проводився у спеціальних печах, оскільки фрагменти горщиків мають однотонне, цеглясте та світло-коричневе забарвлення. На окремих з них нанесено рифлений лінійний та хвилястий орнаменти. У профілюванні верхніх частин горщиків спостерігається плавний перехід від шийки до косо зрізаних та ледь помітних манжетоподібних вінець. За наведеними ознаками посуду, а разом з ним і наземну прибудову до валу треба віднести до середини – кінця X ст. [6. С. 110–131; 9. С. 68–135].

У насипі валу було віднайдено фрагмент ручки мініатюрної посудини (фото 3, 1), вістря стріли аварського типу (див. фото 3, 2), кістяний виріб (див. фото 3, 3), бронзову поясну застібку (див. фото 3, 4) та мергелеве пряслице (див. фото 3, 5).

Об'єкт № 5 виявлено під насипом валу (об'єкт № 4), тобто у світло-жовтих суглинкових ґрунтах на зовнішньому схилі плато (кв. 9'-11' Д-Е) на глибині 0,75–0,95 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 7–8). Він представлений кам'яною площадкою, вимощеною із середнього та великого каміння. Його верхня межа мала незначний нахил до півночі, тобто в сторону внутрішньої частини городища. Зафіксована ширина об'єкта сягає 1,7 м, в той час як довжина – 6,35 м. Північна і південна сторони кладки проходили паралельно до схилу. Її максимальна товщина сягала 0,25 м. Нижня межа залягала безпосередньо на лесовій підоснові. Заповнення між камінням представлене перевідкладеними лесовими суглинками, де виявлено нечисленний супровідний матеріал, серед якого чільне місце посідають верхні частини ліпних та ранньокружальних горщиків, а також фрагмент коси (див. фото. 3, 6). Текстура керамічного тіста горщиків характеризується суглинковою масою, з домішками шамоту та великозернистої жорстви. Випал нерівномірний, пічний. Вінця ледь відігнуті назовні. Коротка шийка плавно трансформується у слабо виражений тулуб. Наведені ознаки та стратиграфічні дані дають підстави віднести ці уламки посуду, а разом з ним об'єкт № 5 до рубежу VIII–IX - першої половини IX ст. [6. С. 110–131; 9. С. 68–135].

Об'єкт № 6 відкрито у кв. 9' Г-Д на глибині 0,70–0,95 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 5–9). Його верхні контури перекивав насип валу (об'єкт № 4) та кам'яна площадка (об'єкт № 5). Він представлений рештками наземної споруди зрубного типу розмірами 2,5×1,7-?×1,2-? м. Ширина збережених горілих плах сягала 0,05–0,1 м. До того ж, нижні вінця будівлі були заглиблені у лесову основу тогочасного рельєфу. Заповнення всередині споруди та навколо досліджених стін складалося із суцільної печини, глиняної вимазки зі слідами дерева та горілих плах. На долівці виявлено кальциновані людські кістки, а також фрагменти ліпних та підправлених на крузі кухонних горщиків. Текстура керамічного тіста ліпних горщиків складається із суглинкової основи та домішок шамоту й жорстви. Випал світло-коричневого забарвлення. Профілювання верхніх частин характеризується плавним переходом від шийки до ледь помітних, відхилених назовні, вінець. Верхня губа останніх має заокруглене та косо зрізане викінчення. Наведені ознаки та стратиграфічні дані дають підстави віднести охарактеризований посуд, а разом з ним і об'єкт № 6 до рубежу – першої половини IX ст. [6. С. 110–131; 9. С. 68–135]. Варто зазначити, що стратиграфічні дані і рухомий матеріал певною мірою дозволяють вважати цей об'єкт синхронним до об'єкта № 6 у розкопі II 2011 р.

Об'єкт № 7 (яма) виявлено під насипом валу (об'єкт № 2), тобто у світло-жовтих суглинкових ґрунтах на зовнішньому схилі плато (кв. 11' Г-Д) на глибині 0,85–1,05 м від рівня сучасної поверхні (рис. 13–16). Яма мала округлу в плані і лінзоподібну в січенні форму. Максимальний діаметр сягає 1,2 м, а глибина – 0,2 м. Нижня межа залягала безпосередньо на лесовій підоснові.

Заповнення представлено жовтими перевідкладеними лесовими суглинками, які насичені дрібненькими та середніми кальцинованими кістками. Значне місце у заповненні займало хаотично розкидане каміння великих і середніх розмірів. Слід зазначити, що антропологічні рештки знаходилися по всій глибині заповнення об'єкта.

Серед супровідного малочисельного матеріалу, який траплявся по всій товщині заповнення об'єкта, переважали фрагменти глиняної вимазки та ліпних горщиків. Текстура керамічного тіста ліпного посуду характеризується суглинковою масою з домішками шамоту та великозернистої жорстви. Випал нерівномірний, пічний. Вінця ледь відігнуті назовні. Коротка шийка плавно трансформується у ледь виражений тулуб. Текстура керамічного тіста підправлених на крузі горщиків складається із суглинкової основи та домішок жорстви, велико- та середньозернистого піску, який добре проступає на поверхні стінок. Випал цеглястого та світло-коричневого забарвлення. Профілювання верхніх частин характеризується плавним переходом від шийки до косо зрізаних вінець. Наведені ознаки [6. С. 110–131; 9. С. 68–135] та стратиграфічні дані дають підстави віднести ці уламки посуду, а разом з ним об'єкт № 7 до рубежу VIII – першої половини IX ст.

Об'єкт № 8 (яма) у світло-жовтих суглинкових ґрунтах (кв. 9'Е) на глибині 0,65 м від рівня сучасної поверхні (див. рис. 5–9). Яма мала майже округлу в плані форму. Максимальний діаметр у верхній частині сягає 1,1 м, а в нижній – 0,4 м. Нижня межа залягала безпосередньо на лесовій підоснові. Заповнення представлено жовтими перевідкладеними лесовими суглинками, які насичені дрібненькими та середніми камінцями, глиняною вимазкою, а також вугіллям. В нижній частині заповнення ями віднайдено уламки боковин ранньокружального та кружального посуду. Текстура керамічного тіста характеризується суглинковою масою, з домішками шамоту та великозернистої жорстви. Випал нерівномірний, пічний. Наведені ознаки та стратиграфічні дані дають підстави віднести ці уламки посуду, а разом з ним об'єкт № 8 до рубежу кінця IX - першої половини X ст.

Отже, стратиграфічні дані та рухомий матеріал, віднайдений в межах досліджуваних об'єктів дозволяють констатувати, що у розкопі II відкрито: залишки двох різночасових об'єктів оборонного (об'єкти № 1, № 4), одного – житлового (об'єкт № 2) та п'яти – культового (об'єкти № 3, № 5–8) призначення. Як свідчать отримані нами результати, з кінця VII і до кінця X ст. в Олениному Парку спостерігається постійне заселення. Відновлення забудови цієї ділянки городища відбулося лише з середини XII ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Старчук І. Д. Розкопки на городищі Плісесько // АП УРСР. – 1949. – Т. 1. – С. 76–85.
2. Филипчук М. А. Дослідження Плісеського городища у 1990 р. // Волино-Подільські археологічні студії. – Львів, 1998. – С. 256–278.

3. *Филипчук М. А.* Пліснеський археологічний комплекс (стан і перспективи дослідження) // Волино-Подільські археологічні студії. – Львів, 1998. – С. 279–286.
4. *Филипчук М. А.* Проблема хронології та періодизації слов'янських старожитностей Українського Прикарпаття другої половини I тис. н.е. // Середньовічна Європа: погляд з кінця XX ст. – Чернівці, 2000. – С. 36–46.
5. *Филипчук М. А.* Про появу наземних жител ранньосередньовічної доби в українському Прикарпатті // Археологічні студії. – 2000. – № 1. – С. 244–261.
6. *Филипчук М. А.* Керамічний посуд з поселень Райковецької культури в українському Прикарпатті // Карпатика. – 2005. – Вип. 33. – С. 110–131.
7. *Филипчук М. А.* Звіт про рятівні археологічні розкопки на території городища в с. Підгородище Перемишлянського району Львівської області у 2005 р. // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
8. *Филипчук М. А., Білас Н. М., Тимець І. В.* Скарб гальштатсько-латенської доби. – Винники, 2006.
9. *Филипчук М. А.* Райковецька культура в українському Прикарпатті: хронологія і періодизація // Вісник Інституту археології. – 2008. – Вип. 3. – С. 68–135.
10. *Филипчук М.* Звіт про археологічні розкопки на території літописного Пліснеська у 2007 році // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
11. *Филипчук М. А.* Структура Пліснеського археологічного комплексу в слов'янський та давньоруський час // Вісник Інституту археології. – 2009. – Вип. 4. – С. 3–21.
12. *Филипчук М. А.* Дослідження Пліснеського археологічного комплексу у 2007 році // Вісник Інституту археології. – 2009. – Вип. 4. – С. 130–176.
13. *Филипчук М.* Звіт про дослідження Пліснеського археологічного комплексу у 2009 році // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
14. *Филипчук М.* Попередні результати дослідження культового місця слов'янського часу на території Пліснеського археологічного комплексу в 2009 р. // Вісник Інституту археології. – 2010. – Вип. 5. – С. 135–169.
15. *Филипчук М.* Звіт про дослідження Пліснеського археологічного комплексу у 2010 році // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
16. *Филипчук М., Соловій Г.* До питання про ритуальні інгумаційні поховання жертвовного поясу святилища Пліснеського городища // Вісник Інституту археології. – 2011. – Вип. 6. – С. 62–95.
17. *Филипчук М., Филипчук А.* Попередні результати дослідження лінії захисту східної частини урочища Оленин Парк на території Пліснеського археологічного комплексу в 2010 р. // Вісник Інституту археології. – 2011. – Вип. 6. – С. 172–200.
18. *Филипчук М.* Звіт про дослідження Пліснеського археологічного комплексу у 2011 році // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
19. *Филипчук М.* Звіт про дослідження Пліснеського археологічного комплексу у 2012 році // Наук. архів Інституту археології ЛНУ ім. Івана Франка.
20. *Gadaczek K.* Sprawozdania Grona Konserwatorow Galicji Wschodniej. – Lwów, 1905 – N30. – S. 9.
21. *Gadaczek K.* Sprawozdania Grona Konserwatorow Galicji Wschodniej. – Lwów, 1907. – N32. – S. 5.
22. *Kompaniewicz B.* Wiadomości o Podhorcach i klasztorze bazylianskim // Lwówianin. – 1838. – Т. III. – S. 27–29.
23. *Ziemęcki T.* Sprawozdanie z wycieczki archeologicznej w r. 1883 dokonanej // ZWAK. – Kraków. – VIII. – 1884. – S. 87–99.

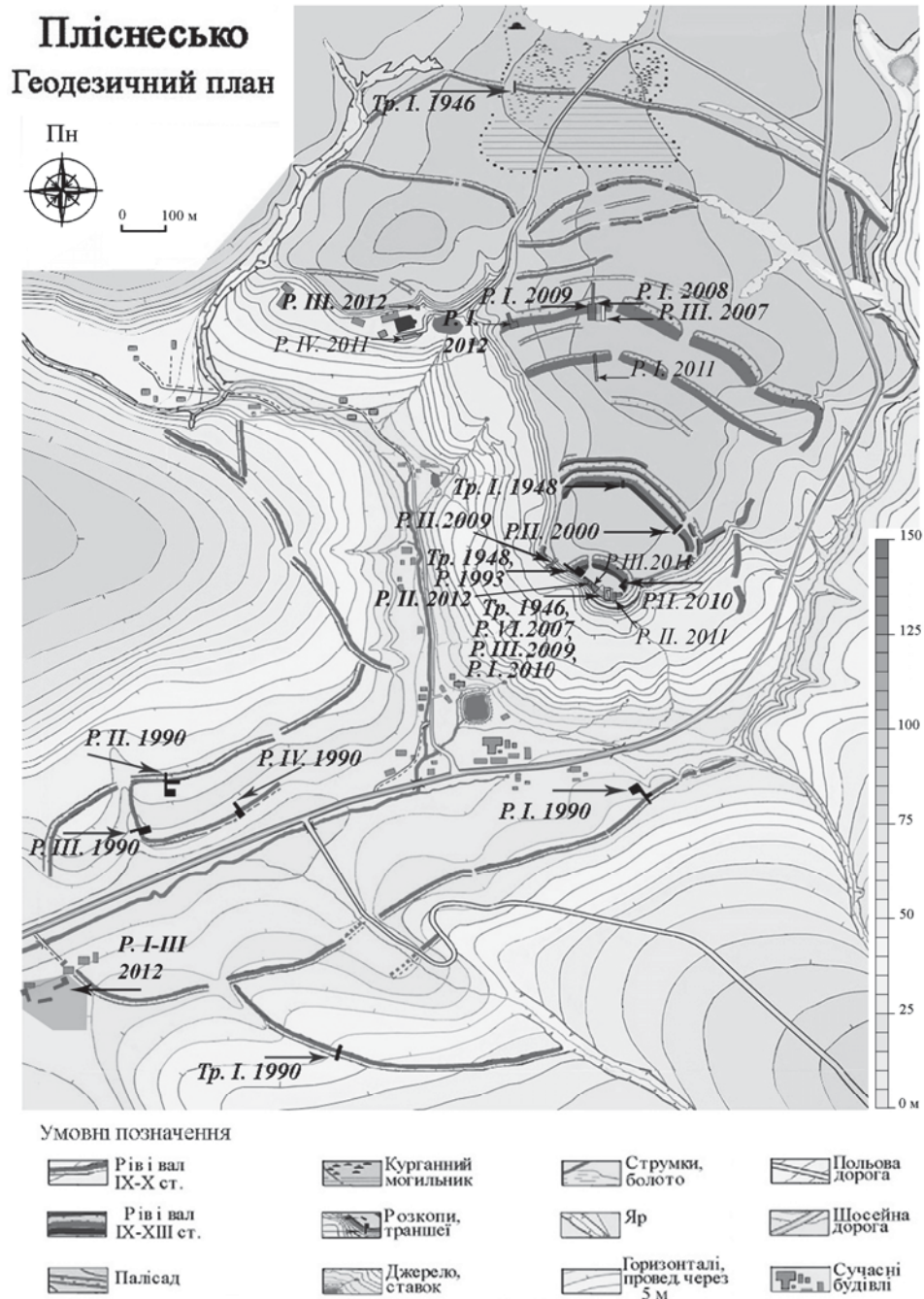

Рис. 1. Топогеодезичний план Пліснеського археологічного комплексу.
Місця розкопів, закладених у 2012 р.

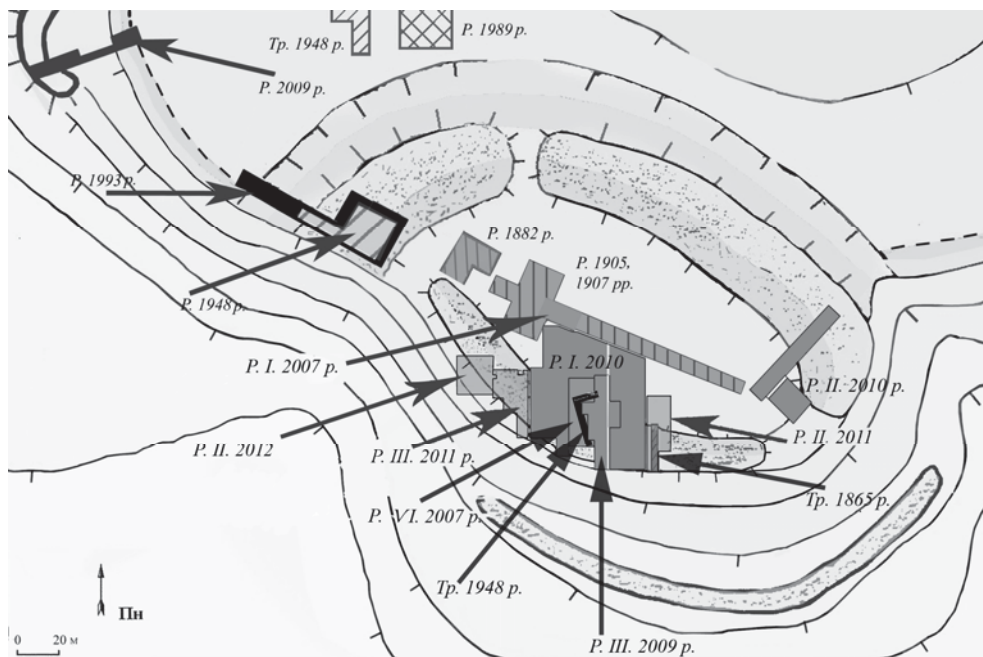

Рис. 2. Місце розкопу II в урочищі Оленин Парк.

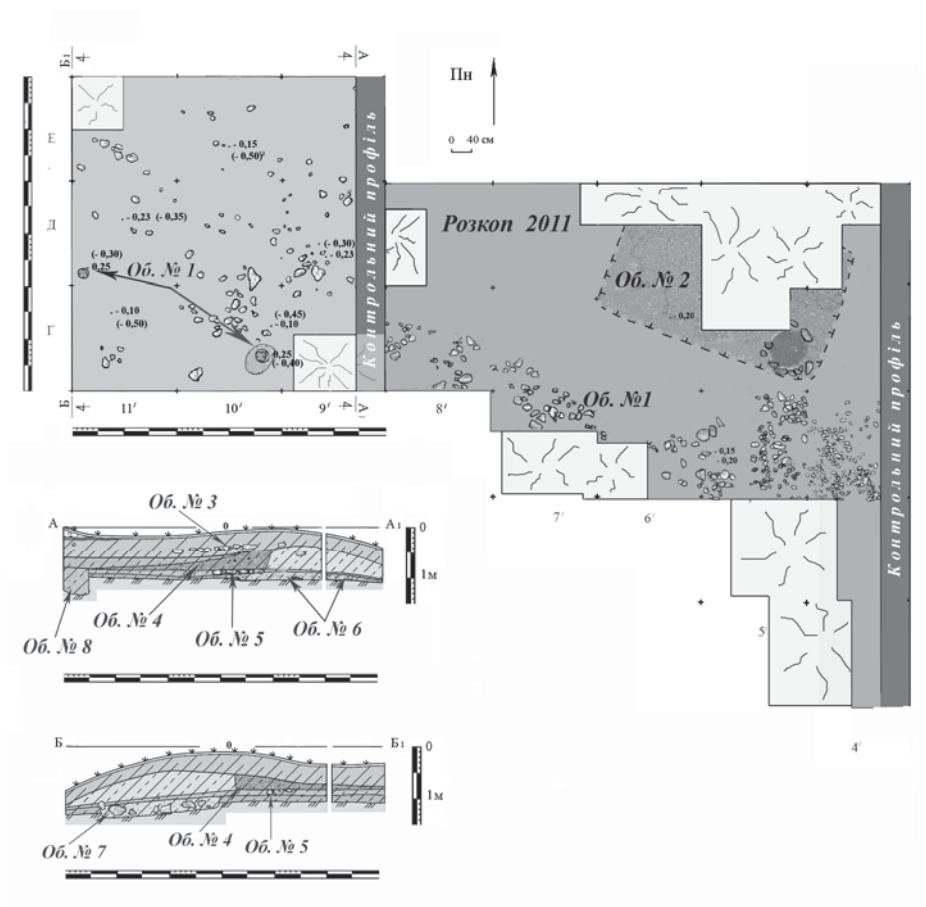

Рис. 3. Розкоп II. План залишків об'єкта № 1 (давньоруський шар: II період).
Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

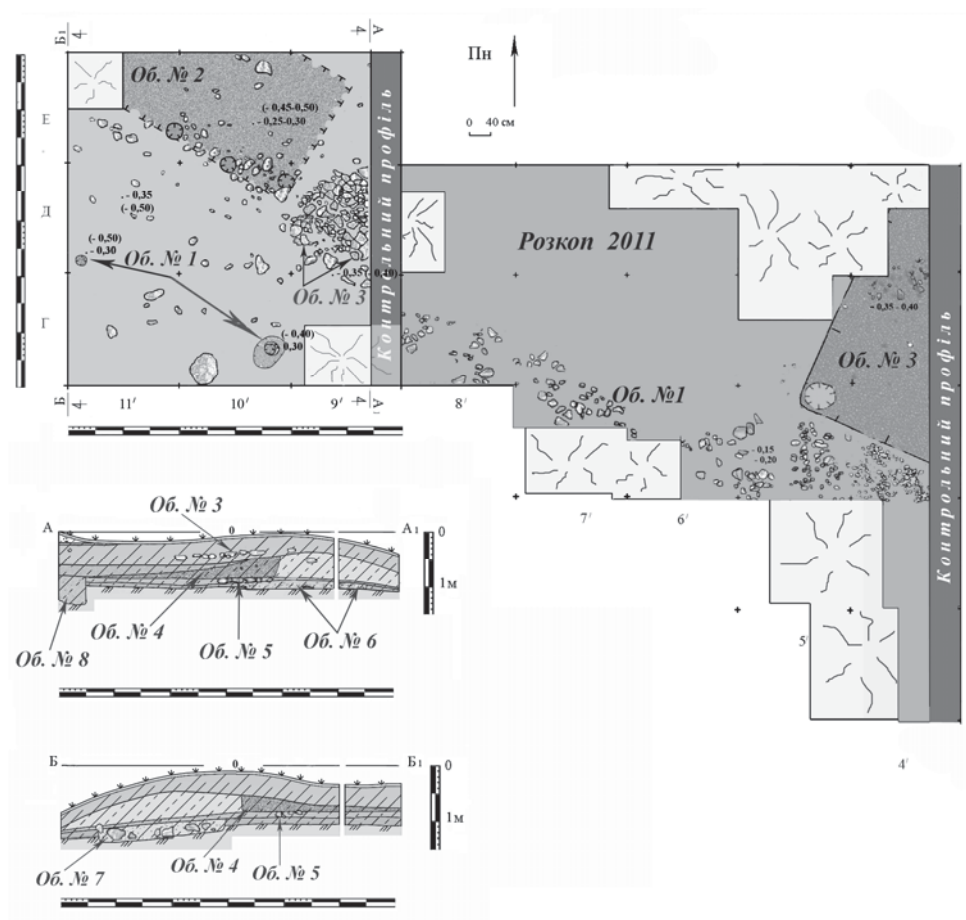

Рис. 4. Розкоп II. План залишків об'єктів № 1–3 (давньоруський шар: II період).
Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

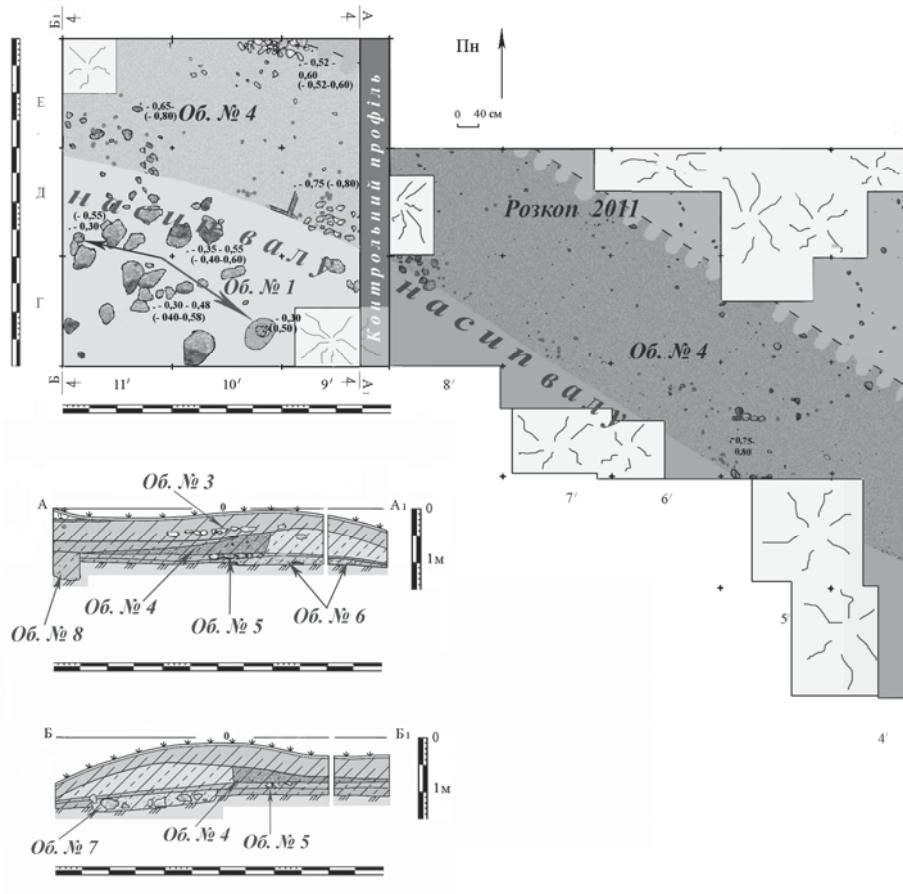

Рис. 5. Розкоп II. План залишків об'єкта № 1 (давньоруський шар: II період) та об'єкта № 4 (слов'янський шар: II етап II період). Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

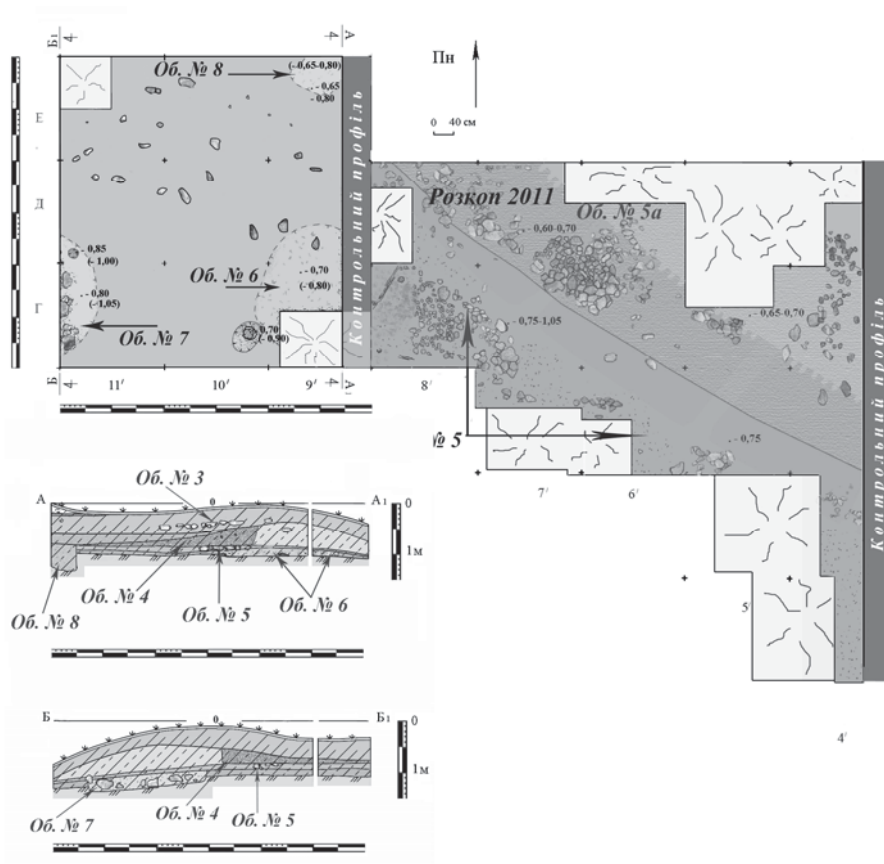

Рис. 6. Розкоп II. Абриси верхніх частин залишків об'єктів № 6–8 (слов'янський шар: I–II періоди). Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

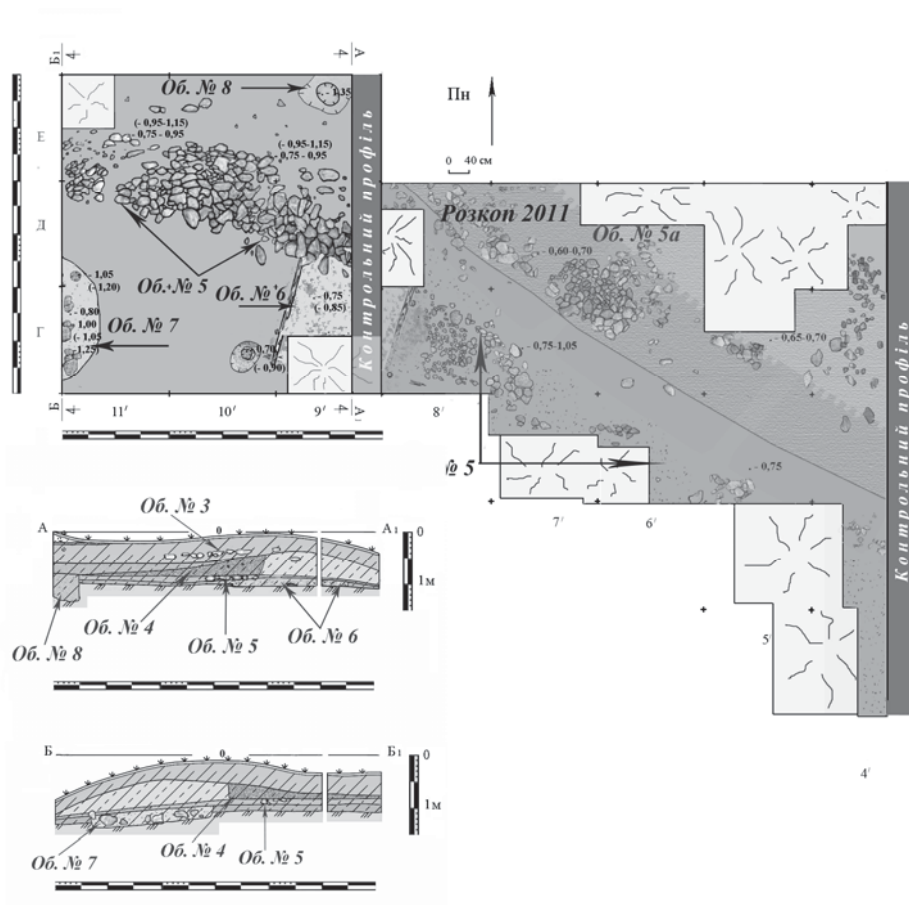

Рис. 7. Розкоп II. Плани залишків об'єктів № 5–8 (слов'янський шар: I–II періоди). Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

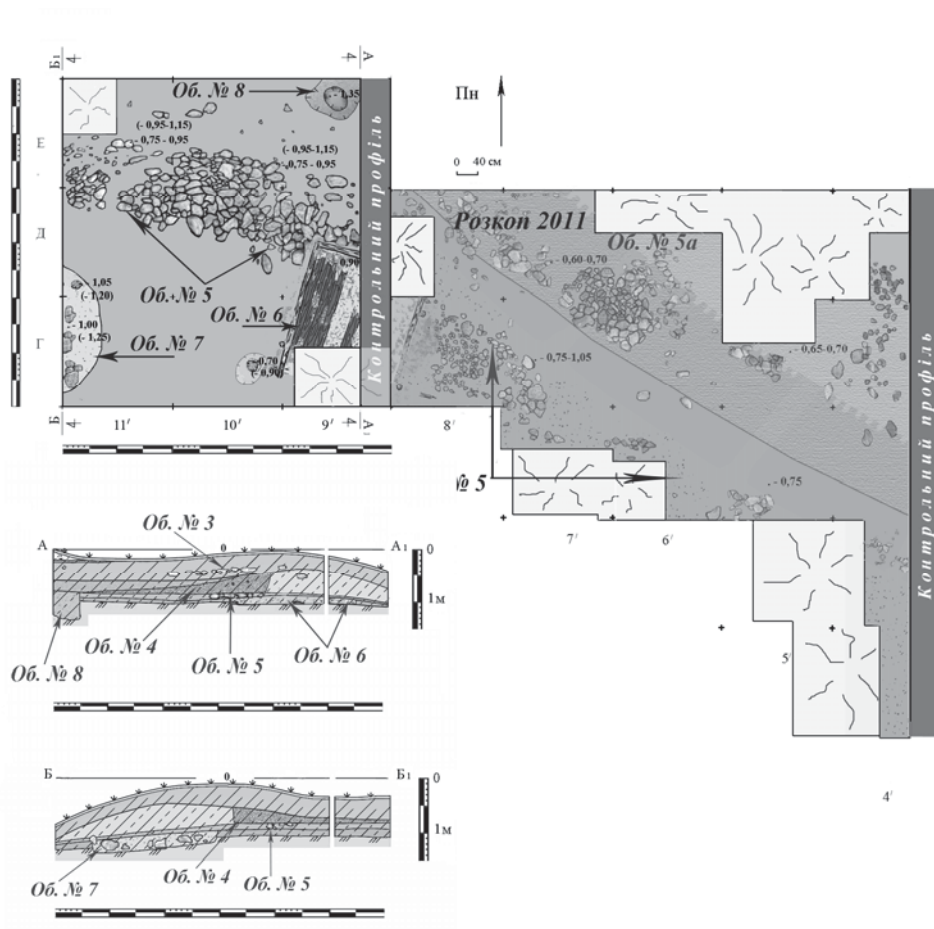

Рис. 8. Розкоп II. Плани залишків об'єктів № 5–8 (слов'янський шар: I–II періоди) після завершення досліджень. Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

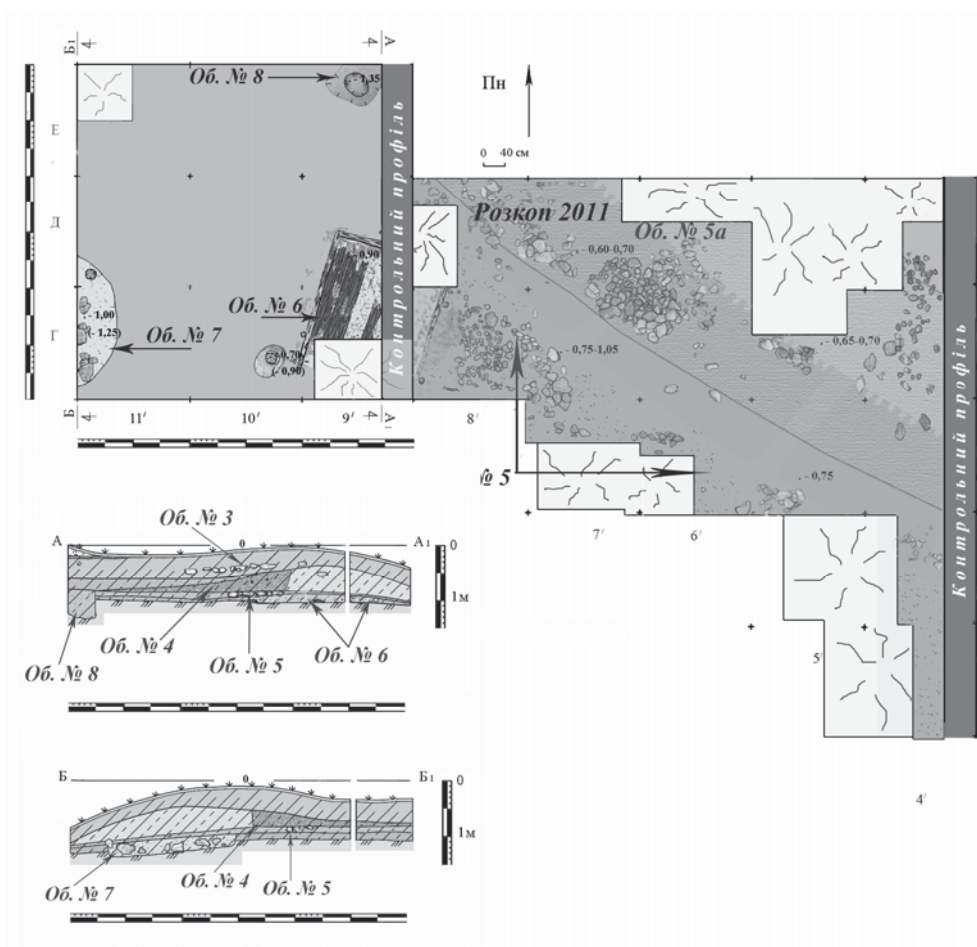

Рис. 9. Розкоп II. Плани залишків об'єктів № 6–8 (слов'янський шар: I–II періоди) після завершення досліджень. Контрольні профілі об'єктів № 3–8.

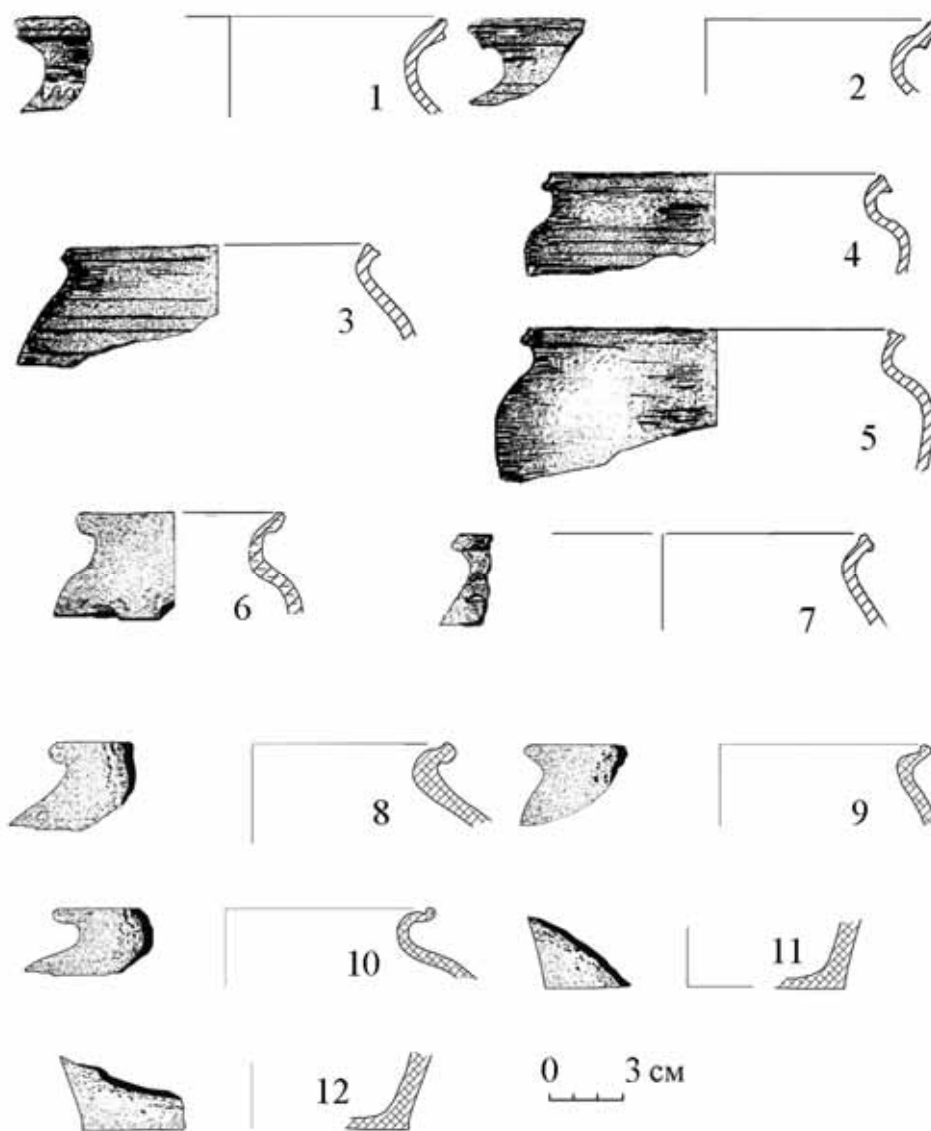

Рис. 10. Розкоп II. Зразки керамічного посуду з об'єктів давньоруського часу:
 1-2, 6-12 – об'єкт № 2; 3-5 – об'єкт № 1.

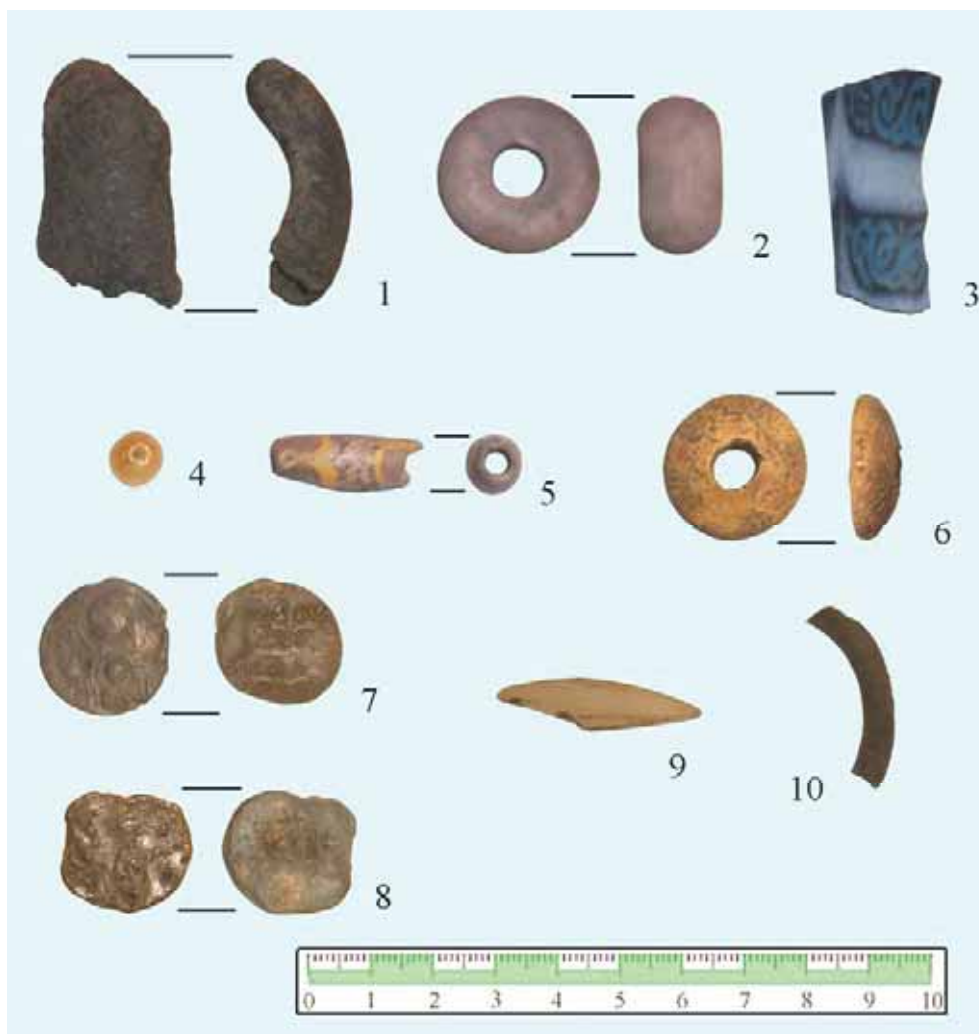

Фото 1. Знахідки з розкопу II: 1 – фрагмент ручки керамічної посудини (кв. 9Г, глибина 0,28 м); 2 – пряслице з рожевого сланцю (кв. 9Д, глибина 0,37 м); 3 – фрагмент скляної посудини (кв. 9Д, глибина 0,1 м); 4 – бурштинова намистинка (кв. 10Г, глибина 0,1 м); 5 – керамічна намистинка, вкрита поливою (об'єкт № 2 /кв. 10Е, глибина 0,3 м); 6 – кістяна намистинка? (об'єкт № 2 /кв. 10Г, глибина 0,3 м); 7 – свинцева пломба (9Д, глибина 0,35 м); 8 – свинцева пломба (10Д, глибина 0,35 м); 9 – фрагмент вінець скляної посудини (об'єкт № 2 /кв. 11Е, глибина 0,35 м); 10 – фрагмент скляного браслета (об'єкт № 2 /кв. 11Е, глибина 0,35 м).

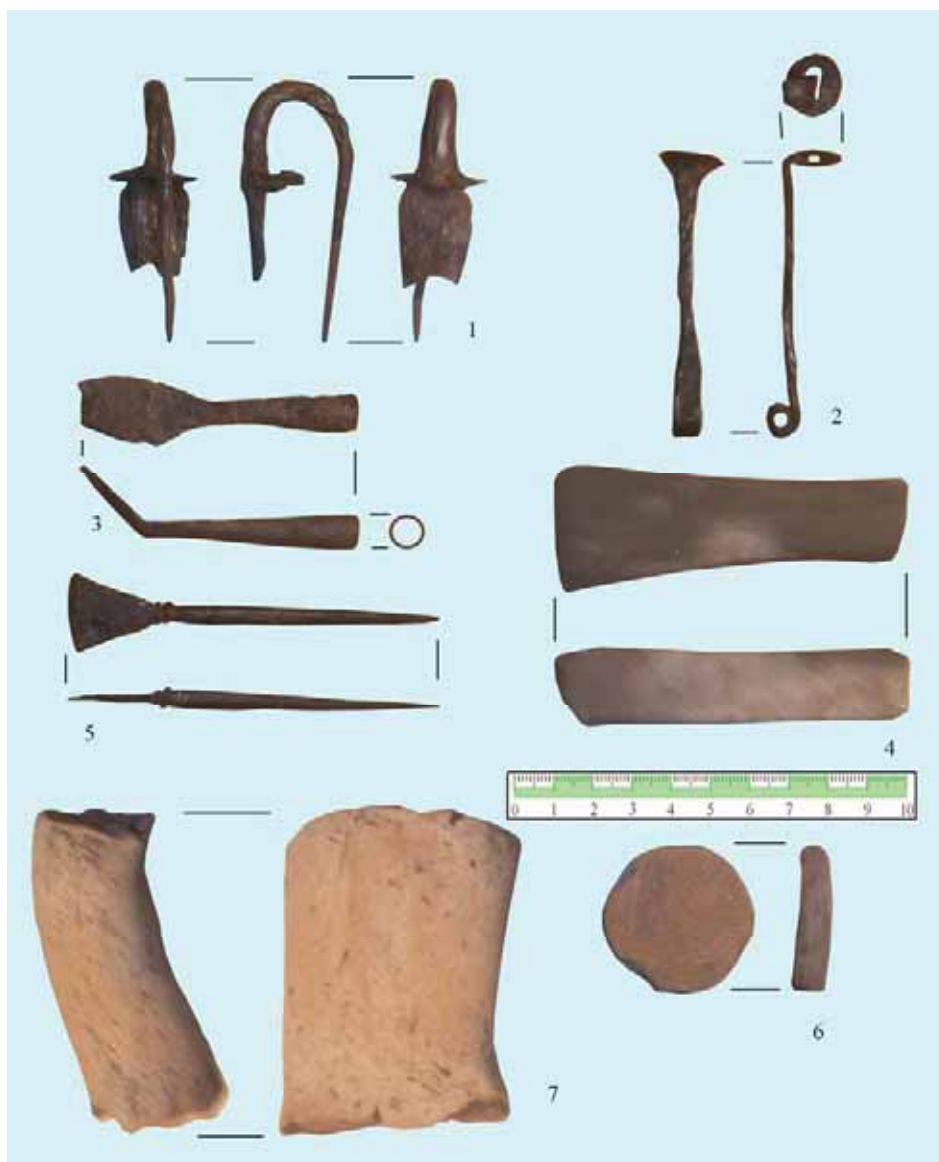

Фото 2. Знахідки з розкопу II: 1 – верхня частина висячого замка (об’єкт № 2 / кв. 10’Е, глибина 0,4 м /); 2 – ключ до висячого замка (об’єкт № 2 / кв. 10’Е, глибина 0,3 м /); 3 – фрагмент втульчатої стріли (кв. 11’Д, глибина 0,15 м); 4 – точильний брусок (кв. 11’Д, глибина 0,3 м); 5 – писало (кв. 9’Е, глибина 0,3 м /); 6 – керамічна шашка? (кв. 10’Г, глибина 0,25 м); 7 – ручка амфори (об’єкт № 2 / кв. 11’Е, глибина 0,35 м /).

Фото 3. Знахідки з розкопу II: 1 – фрагмент ручки мініатюрної посудини (кв. 9Г, глибина 0,45 м); 2 – вістря стріли аварського типу з насипу валу (кв. 10Г, глибина 0,45 м); 3 – кістяний виріб з насипу валу (кв. 10Г, глибина 0,66 м); 4 – бронзова поясна застібка? (кв. 10Д, глибина 0,7 м); 5 – мергелеве пряслице (кв. 10Е, глибина 0,53 м); 6 – фрагмент п'ятки коси (об'єкт № 5 /кв. 9Д, глибина 0,8 м/).

**ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЗАПАДНОЙ ЧАСТИ
УРОЧИЩА ОЛЕНЫН ПАРК НА ТЕРРИТОРИИ ПЛЕСНЕСКОГО
АРХЕОЛОГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА В 2012 г.**

М. А. Фылыпчук

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, e-mail: archeofilip@ukr.net*

Освещено главные результаты исследования западной части урочища Оленын Парк. Объекты и находки дано с позиции микростратиграфических наблюдений. Дана характеристика уцелевших конструкций оборонительных, жилищных и культовых сооружений, определено время их функционирования в указанной части городища.

Ключевые слова: Плеснеский археологический комплекс, Плеснеск, Оленын Парк, культовые сооружения.

**PRELIMINARY RESEARCHES RESULTS OF WESTERN PART OF “OLENYN
PARK” TRACT ON THE TERRITORY OF PLISNESKO ARCHAEOLOGICAL
COMPLEX IN 2012.**

M. Fylypchuk

*Ivan Franko Lviv National University
Universytetska St. 1, Lviv, 79000, e-mail: archeofilip@ukr.net*

The paper depicts the main researches results of western part of “Olenyn park” tract. Objects and artifacts are presented in accordance with micro-stratigraphy survey. Unearthed constructions of defensive, residential and cult buildings and its chronology are characterized in mentioned part of hillfort.

Key words: Plisnesko archaeological complex, Plisnesko, “Olenyn Park”, cult buildings.

Стаття надійшла до редколегії 28. 02. 2013

Прийнята до друку 28. 04. 2013